

Керівництво з бойової роботи вогневих підрозділів артилерії

У Керівництві з бойової роботи вогневих підрозділів артилерії викладені дії особового складу, пов'язані з вибором, підготовкою, зайняттям, правилами подачі і виконання команд під час ведення вогню, та залишенням вогневої позиції, порядок поводження з гарматою (мінометом, бойовою машиною, установкою ПТКР), КМУ старшого офіцера батареї і боєприпасами на вогневій позиції.

Для підготовки стрільби на вогневій позиції слід користуватися Правилами стрільби і управління вогнем артилерії. Найменування номерів обслуги і порядок їх дій з конкретними зразками гармат при підготовці і веденні вогню викладені в окремих додатках.

КЕРІВНИЦТВО З БОЙОВОЇ РОБОТИ ВОГНЕВИХ ПІДРОЗДІЛІВ АРТИЛЕРІЇ

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2023

УДК 358(477)

К 36

Керівництво з бойової роботи вогневих підрозділів артилерії. — Київ: «Центр К 36

ISBN 978-611-01-2834-6

У Керівництві з бойової роботи вогневих підрозділів артилерії викладені дії особового складу, пов'язані з вибором, підготовкою, за-йняттям, правилами подачі і виконання команд під час ведення вогню, та залишенням вогневої позиції, порядок поводження з гарматою (мі-нометом, бойовою машиною, установкою ПТКР), КМУ старшого офі-цера батареї і боеприпасами на вогневій позиції.

Для підготовки стрільби на вогневій позиції слід користуватися Правилами стрільби і управління вогнем артилерії.

Найменування номерів обслуги і порядок їх дій з конкретними зразками гармат при підготовці і веденні вогню викладені в окремих додатках.

Керівництво з бойової роботи вогневих підрозділів артилерії ро-зроблене авторським колективом у складі:

- полковник Свідерок С.М. – розділ 2, додатки 27-29, 31;
- підполковник Бахмат М.В. – розділ 1, 2, 3, 4, додатки 2-4, 6;
- підполковник Олійник М.Я. – розділ 3, додатки 11-14, 16-19, 23-26;
- підполковник Биков В.М. – підрозділ 1.2, додатки 5, 7, 8-10;
- майор Вербицький В.О. – додатки 1, 15, 20-22, 30.

ISBN 978-611-01-2834-6

© «Центр учбової літератури», 2023.

Перелік умовних скорочень і позначень

Умовні скорочення, які використані в даному керівництві

АБС	– артилерійська балістична станція
АДТ	– активна ділянка траєкторії
АРГ	– артилерійська розвідувальна група
БМ	– бойова машина
б/п	– боеприпаси
ВП	– вогнева позиція
ГУ	– глибина укриття
ДМК	– десантний метеорологічний комплект
ЕОЗ	– електронно обчислювальний засіб
ЗМУ	– зброя масового ураження
КАУВ	– комплекс автоматизованого управління вогнем
КВВ	– командир вогневого взводу
КМУ	– командирська машина управління
кт	– контурна точка
Кут	– кутомір
Ор.	– орієнтир
ПЗВ	– послідовне зосередження вогню
ПЗК	– прилад для заміру зарядної комори
ПТКР	– протитанкова керована ракета
ПТРК	– протитанковий ракетний комплекс
ПУВ	– прилад управління вогнем
ПУВД	– пункт управління вогнем дивізіону
РХБЗ	– радіаційна, хімічна та біологічна зброя
СОБ	– старший офіцер батареї
СП	– спостережний пост
ТС	– Таблиці стрільби
ТЗМ	– транспортно-заряджаюча машина
ТН	– точка наведення (ОТН, ЗТН, НТН відповідно – основна, запасна, нічна точка наведення)

Умовні скорочення, які рекомендується використовувати при веденні документів на вогневій позиції

Стр батр	– стріляти батареї
Ц	– ціль
ОФ, К	– осколково-фугасний, кумулятивний
О,Ф,Сп	– осколковий, фугасний, сповільнений
Зар.	– заряд
В	– віяло
В!	– вогонь
Н!	– навести
З!	– зарядити
Осн	– основному
сн, м	– снаряд, міна
Пр	– приціл
шв	– швидкий
роз	– роз'єднати вогонь
з'єдн	– з'єднати вогонь
уст	– установок
ст	– стрибок
зап	– записати

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Основні визначення

1. Бойова робота вогневих підрозділів артилерії передбачає дії особового складу біля гармат (мінометів, бойових машин реактивної артилерії, установок ПТКР)¹⁾, командирської машини старшого офіцера батареї, пов'язані із зайняттям та залишенням вогневої позиції, підготовкою та веденням вогню, поведженням з гарматою та боєприпасами на вогневій позиції.

2. Вогнева позиція – ділянка місцевості, яка зайнята або підготовлена до зайняття вогневими взводами батареї (взводом, гарматою) для ведення вогню.

На вогневій позиції батареї, за наявності часу, сил та засобів обладнуються окопи для розташування гармат, машини (пункту управління) старшого офіцера батареї, командира вогневого взводу, самооборони, спостережного поста і машин підвозу боєприпасів (тягачів), сховища для особового складу, погрібці для боєприпасів.

Вогневі позиції можуть бути **закритими** або **відкритими**.

3. Закритою називається вогнева позиція, на якій гармати (міномети, бойові машини) під час ведення вогню закриті від наземного спостереження противника. Вона повинна **забезпечувати**:

- виконання вогневих завдань батареєю (взводом) і дозволяти вести вогонь на задану найменшу дальність та при великих доворотах від основного напрямку стрільби, а в необхідних випадках дозволяти вести круговий обстріл;

- надійне маскування від повітряної та інших видів розвідки противника; не перебувати поблизу місцевих предметів, що вирізняються;

- розташування усіх гармат на встановлених інтервалах (для гармат і мінометів не ближче 25 м, для бойових машин реактивної артилерії та гармат великої потужності не ближче 50 м, для гармат, які мають навігаційну апаратуру – 100 м і більше, для бойових машин реактивної артилерії 9П140 не ближче 100 м);

- ведення вогню прямою наводкою по мотопіхоті, танках та інших броньованих цілях противника, що прорвалися до району вогневої позиції;

---

¹⁾ У подальшому сказане про гармату розповсюджується також на міномет, бойову машину, установку ПТКР, а сказане про снаряд стосується і міни.

- перебувати на танконебезпечному напрямку і по можливості за природними протитанковими перешкодами;
- мати зручні та приховані під'їзні шляхи;
- розміщення тягачів в причіпній артилерії на відстані, яка забезпечує швидке залишення ВП. (Додаток 1);
- по можливості розташовуватися на твердому, але не кам'янистому та пиловому ґрунті.

4. Відкритою називається вогнева позиція, на якій матеріальна частина не укрита від наземного спостереження противника або коли є укритою та замаскованою, але стає спостережною з початком ведення вогню.

Артилерійські підрозділи для ведення вогню стрільбою прямою (напівпрямую) наводкою займають відкриту вогневу позицію.

Протитанкові підрозділи (підрозділи ПТРК) для знищення танків та інших броньованих машин противника, які атакують (контратакують), у ході бою займають рубіж розгортання, а гармата - вогневу позицію.

Для забезпечення зручності управління вогнем та вогневої взаємодії відстань між гарматами (установками ПТРК) по фронту і вглибину повинна бути 100-200 м, а між взводами - 300-500 м. (БСА ч.2)

5. Командирська машина (пункт управління вогнем батареї) старшого офіцера батареї на вогневій позиції розташовується на відстані не ближче 40 метрів так, щоб з машини (пункту управління) було видно панорами усіх гармат батареї (для реактивної артилерії – виключити розташування в забороненій зоні).

Окоп **командира вогневого взводу** обладнується так, щоб у монокуляр бусолі спостерігалися панорами усіх гармат та візир командирської машини.

Командир гармати в ході бойової роботи знаходиться на вогневій позиції зліва позаду від гармати, поблизу навідника так, щоб контролювати наведення та заряджання гармати і бачити старшого офіцера батареї (командира вогневого взводу); командир самохідної гармати - у бойовому відділенні; командири БМ відповідно додатку до системи.

6. Місця для боєприпасів (погрібці) обладнують за потреби, не ближче 10 м зліва (справа) позаду від гармат, а для гармат великої потужності – не ближче 30 м.

Бліндажі обладнують поблизу гармат, сховища - позаду середини фронту батареї або посередині фронту кожного вогневого взводу.

Протитанкова зброя і кулемети розташовуються на вогневій

позиції так, щоб забезпечувалася кругова оборона.

Спостережні пости розташовуються на напрямку можливого прориву танків і мотопіхоти противника на віддаленні зорового зв'язку.

Тягачі та машини підвозу боєприпасів розташовуються залежно від умов місцевості та обстановки, як правило, позаду (праворуч або ліворуч) від гармат, за можливості у закритому місці на віддаленні, яке б забезпечувало зв'язок і швидко подачу їх до гармат.

Район заряджання розташовується залежно від умов місцевості та обстановки, як правило, на маршрутах висунання підрозділу під час зміни вогневої позиції (районів вогневих позицій) у лісосуходах, у закритому місці на віддаленні, яке б забезпечувало зв'язок з вогневою позицією, надійне приховане розміщення транспортно-заряджаючих машин та швидке заряджання. **Ділянка заряджання** (додаток 1) в районі заряджання повинна відповідати таким вимогам:

- розташовуватися на рівній площадці;
- забезпечувати надійне стикування БМ та ТЗМ на кутах відносно осі БМ (для 9П140 на кутах від 70 до 210 град.).

7. Кожній гарматі у батареї присвоюється постійний порядковий **номер**, починаючи з першого.

У батареях причіпної артилерії (мінометів) тягачі, крім запасних, закріплюються за певними гарматами і отримують їх номер. Тягачі, які вибули з ладу, замінюються запасними.

На вогневій позиції гармати розташовують розосереджено, у порядку номерів справа наліво з урахуванням зручності розташування і маскування.

Варіант схеми закритої вогневої позиції наведений у додатку 1.

8. Основною є гармата, координати якої беруться за координати вогневої позиції. Вона повинна мати середній знос каналу ствола відносно інших гармат батареї та найкраще підготовлену обслугу. Основною гарматою призначається: друга – у чотиригарматній батареї, третя – у шестигарматній батареї, четверта – у восьмигарматній (дев'ятигарматній) батареї. В окремо діючому взводі основною призначаються друга гармата незалежно від кількості гармат у взводі. Окремо діючу гармату називають "кочуючою" (додаток 27).

У разі повзводного або розосередженого розташування гармат на вогневій позиції установки для стрільби розраховують із точки, яка визначається і приймається за точку вогневої позиції.

Під час використання КАУВ третьої групи, де проводиться топогеодезична прив'язка ВП кожної гармати, визначення установок для стрільби здійснюється для кожної гармати по призначеній їй точці

прицілювання (ПСiУВ).

9. Фронтом батареї (Φ_6) є відстань між крайніми гарматами по перпендикуляру до напрямку стрільби основної гармати.

Інтервалом між гарматами ($\text{Інт}_{n,m}$) є відстань по фронту між сусідніми гарматами.

Інтервалом відносно основної ($\text{Інт}_{o,n}$) є відстань по фронту між основною і даною гарматою.

Уступом гармати відносно основної ($\text{Уст}_{o,n}$) є відстань від точки стояння гармати до лінії, яка проходить через основну гармату перпендикулярно до напрямку стрільби.

10. Наведення гармати – це надання стволу гармати напрямку на ціль і кута підвищення, який відповідає дальності стрільби до цілі. Наведення здійснюється за допомогою прицільних пристроїв, поворотного та підйомного механізмів гармати. Для наведення гармати у горизонтальній площині вибираються (виставляються) точки наведення.

Точка наведення повинна бути нерухомою та видимою за можливості з усіх гармат батареї. Вона повинна чітко виділятися серед навколишніх предметів, мати прямолінійні вертикальні контури і знаходитися якомога далі від гармат (не ближче 200 м).

Точку наведення доцільно вибирати для гармат справа або зліва позаду, для мінометів - попереду або позаду, для бойових машин реактивної артилерії - зліва попереду або зліва позаду фронту батареї. Якщо немає природних точок наведення, то виставляють штучні точки наведення. У разі, коли загальну точку наведення не видно з якоїсь гармати, командир гармати вибирає окрему точку наведення. У виняткових випадках точкою наведення може бути візир командирської машини СОБ. Використовувати бусоль як точку наведення забороняється.

Крім основної точки наведення, вибираються (виставляються) запасні точки наведення під якомога більшим кутом відносно напрямку на основну. Дві точки наведення обладнуються як нічні.

Коліматор може бути як основною, так і запасною (нічною) точкою наведення. Він встановлюється у зручному для роботи місці як визначено в технічній документації (6-8 м.).

Відмічання – це визначення установок прицільних пристроїв (прицілу і панорами), що відповідають даному положенню ствола наведеної гармати. Відмічання проводиться за допомогою прицільних пристроїв.

11. Основним напрямком стрільби ($\alpha_{он}$) називається дирек-

ційний кут, визначений старшим командиром для орієнтування гармат та приладів. Його вказують дирекційним кутом (з округленням до 1-00) на середину можливого району цілей.

12. Кутомір ($K_{\text{гарм}}$) – це горизонтальний кут у точці стояння гармати, який відраховується проти ходу годинникової стрілки від зворотного напрямку осі каналу ствола наведеної гармати до напрямку на точку наведення.

Основний кутомір – це кутомір гармати, яка наведена в основний напрямок стрільби. Основний кутомір є вихідною (початковою) установкою для наведення гармати у ціль по довороту, визначеному старшим офіцером батареї.

13. Дирекційний кут повздовжньої осі командирської машини ($\alpha_{\text{осі}}$) – це горизонтальний кут, що відраховується за ходом годинникової стрілки між північним напрямком лінії координатної сітки карти та повздовжньою віссю машини.

14. Найменший приціл ($P_{\text{мін}}$) – приціл, що відповідає найменшому куту підвищення для даного заряду, при стрільбі на якому снаряди будуть перелітати через гребінь укриття (додаток 5). Найменші приціли у багатозарядних системах визначаються для трьох зарядів: повного, найменшого і одного з проміжних.

Найменші приціли визначаються:

- завчасно (перед зайняттям вогневої позиції) – начальником артилерійської розвідувальної групи;
- після зайняття вогневої позиції – старшим офіцером батареї (командиром вогневого взводу).

15. Глибиною укриття ($G_{\text{укр}}$) є відстань у метрах, відмірена по висоті від місця стояння гармати до лінії спостереження з можливого наземного пункту противника через гребінь, що приховує гармату (додаток 2).

16. Віяло батареї (взводу) – взаємоузгоджений напрямок стволів гармат для ведення вогню.

Віяло може бути паралельним, зосередженим та на ширину цілі.

При паралельному віялі продовження осі всіх каналів стволів гармат паралельні. При зосередженому віялі продовження осі всіх каналів стволів гармат перетинаються на дальності цілі. При віялі на ширину цілі відстані між продовженням осі каналів стволів сусідніх гармат на дальності цілі дорівнюють фронту цілі, поділеному на кількість гармат батареї (взводу).

Паралельне віяло є початковим положенням гармат батареї. Від нього переходять до віяла зосередженого або віяла на ширину цілі.

1.2. Обов'язки службових осіб

17. Старший офіцер батареї є заступником командира батареї і здійснює управління вогневими взводами батареї.

Він відповідає за стан і бойову готовність взводів, підготовку до стрільби, правильність визначення установок і точність наведення гармат, успішне виконання ними вогневих завдань у встановлені терміни. Старший офіцер батареї повинен завжди знати стан і можливості вогневих взводів, де знаходиться особовий склад, які завдання виконує.

Він зобов'язаний:

- з'ясовувати отримані завдання, оцінювати обстановку, приймати рішення та вчасно готувати і віддавати розпорядження (ставити завдання підлеглим);

- вибирати вогневі позиції та організовувати їх топогеодезичну прив'язку і підготовку для зайняття вогневими взводами;

- керувати підготовкою матеріальної частини артилерії, командно-штабної машини управління, артилерійських тягачів (самохідної бази), боєприпасів на вогневій позиції, засобів автоматизації управління та програмного забезпечення, приладів до виконання завдань;

- своєчасно розгортати вогневі взводи у бойовий порядок і доповідати про готовність ведення вогню командиром батареї і на ПУВД, а також відомості, які необхідні для визначення установок та розрахунку коректур;

- управляти вогневими взводами під час виконання вогневих завдань, керувати ними під час зміни вогневої позиції;

- організовувати своєчасне поповнення матеріальних запасів;

- керувати організацією стійкого зв'язку на вогневій позиції;

- організувати заходи з технічної, балістичної та метеорологічної підготовки;

- відпрацьовувати робочу карту та бойову документацію;

- організовувати безпосередню охорону та самооборону вогневих взводів на вогневій позиції, інженерне обладнання, маскування, захист від зброї масового ураження та високоточної зброї;

- готувати вогневі взводи до бойової роботи вночі;

- вимагати виконання особовим складом вогневих взводів заходів безпеки, правил експлуатації озброєння, техніки і приладів та своєчасно проводити заходи щодо усунення виявлених недоліків (несправностей);

- вести облік витрати і наявності боєприпасів;

– вживати заходів щодо підтримання та підвищення навченості особового складу вогневих взводів під час ведення бойових дій.

18. Командир вогневого взводу управляє бойовою роботою вогневого взводу, виконує вказівки старшого офіцера батареї (командира батареї) і відповідає за виконання поставлених взводу завдань, стан і бойову готовність взводу, підготовку бойових дій, правильне використання, зберігання озброєння, бойової техніки, боєприпасів і майна взводу, за підготовку і роботу групи самоприв'язки.

Командир вогневого взводу повинен знати обов'язки старшого офіцера батареї і за його відсутності або при діях вогневого взводу окремо виконувати їх. В решті випадків виконувати розпорядження та накази старшого офіцера батареї.

19. Командир гармати керує бойовою роботою обслуги, виконує вказівки старшого офіцера батареї (командира вогневого взводу) і відповідає за постійну готовність обслуги до виконання поставлених завдань, точність вогню, технічний стан гармати та артилерійського тягача (самохідної бази), збереження озброєння, матеріальних засобів та приладів, за своєчасне виконання обслугою поставлених завдань.

Він зобов'язаний:

- постійно стежити за готовністю матеріальної частини до бойового використання, своєчасно та якісно виконувати заходи з підготовки її до стрільби;

- керувати та контролювати роботу обслуги при зайнятті ВП та підготовці гармати і боєприпасів до ведення вогню, а також при веденні вогню і залишенні ВП;

- керувати роботою обслуги з інженерного обладнання і маскування вогневої позиції гармати;

- своєчасно і правильно вести документацію;

- доповідати старшому офіцеру батареї (командиру вогневого взводу) про виконання його розпоряджень, наказів і команд визначеним порядком;

- вимагати виконання особовим складом обслуги заходів безпеки, правил експлуатації озброєння, техніки і приладів та своєчасно проводити заходи щодо усунення виявлених недоліків;

- організовувати охорону та самооборону гармати на вогневій позиції.

20. Номери обслуги – особовий склад, який входить до складу гарматної обслуги. Кожний номер гарматної обслуги виконує певні

обов'язки. Кількість номерів обслуги залежить від типу системи гармати та у разі некомплекту (виході зі строю) номерів обслуги командир гармати розподіляє обов'язки відсутніх номерів між наявним складом.

21. Навідник виконує вказівки командира гармати і відповідає за постійну готовність прицільних пристроїв до ведення вогню, точність вогню, технічний стан механізмів наведення та прицільних пристроїв, їх своєчасні перевірки та вивірки.

Він зобов'язаний:

- постійно стежити за готовністю прицільних пристроїв та механізмів наведення гармати до бойового використання, своєчасно та якісно виконувати заходи з підготовки їх до стрільби;
- швидко та точно здійснювати наведення (відмічання) гармати за командами командира гармати;
- під час виконання бойових та навчально-бойових завдань керуватися положеннями Керівництва та інструкції з експлуатації штатної системи.

У разі відсутності командира гармати виконувати його обов'язки.

22. Замковий (заряджаючий) виконує команди (вказівки) командира гармати і відповідає за технічний стан противідкотних пристроїв та надійну роботу механізмів затвору, досилача, боєукладки, своєчасне заряджання гармати.

Він зобов'язаний:

- постійно стежити за готовністю, справністю противідкотних пристроїв і затвору та знати порядок перевірки їх відповідно до Керівництва та інструкції з експлуатації штатної системи;
- за командами командира гармати виконувати їх правильно та вчасно відповідно до додатка до Керівництва з бойової роботи для даної системи.

23. Снарядний виконує команди (вказівки) командира гармати і відповідає за стан боєприпасів, своєчасне їх розвантаження, підготовку та піднесення до гармати.

Він зобов'язаний:

- перевіряти стан боєприпасів та не допускати до стрільби пошкоджені снаряди, снаряди з пошкодженими підіривниками та ті, які не відповідають ТС для штатної системи та вимогам Керівництва та інструкції з експлуатації штатної системи;
- разом із заряджаючим своєчасно підносити постріли до гармати;

- готувати снаряди, збирати та складати стріляні гільзи та складати їх в укупорку;

- встановлювати визначену установку підричника (трубки);

- правильно та вчасно виконувати команди командира гармати відповідно до додатка до Керівництва з бойової роботи для даної системи;

- негайно доповідати командирі гармати про затримки заряджання, їх причини та виявлені недоліки в стані боеприпасів.

24. Зарядний виконує команди (вказівки) командира гармати і відповідає за стан боеприпасів, своєчасне їх розвантаження, підготовку та піднесення до гармати.

Він зобов'язаний:

- складати вказані заряди, збирати невитрачені пучки пороху та складати їх у визначеному місці;

- перевіряти стан боеприпасів та не допускати до стрільби пошкоджені заряди та ті, які не відповідають ТС для штатної системи та вимогам Керівництва та інструкції з експлуатації;

- разом із снарядним своєчасно підносити постріли до гармати;

- готувати заряди, збирати стріляні гільзи та складати їх в укупорочні ящики;

- правильно та вчасно виконувати команди командира гармати відповідно до додатка до Керівництва з бойової роботи для даної системи;

- негайно доповідати командирі гармати про затримки заряджання, їх причини та виявлені недоліки в стані боеприпасів.

25. Механік-водій (водій) виконує команди (вказівки) командира гармати, старшого водія (командира відділенні тяги) і відповідає за технічний стан, заправлення ПММ, підготовку до стрільби, своєчасний ремонт (ТО) тягача.

Він зобов'язаний:

- перевіряти технічний стан тягача (ТО) під час підготовки до маршу, стрільби, доповідати про всі виявлені недоліки та вживати заходів щодо їх усунення;

- знати наявність ПММ, слідкувати за їх витратою та знати запас ходу тягача;

- знати та дотримуватись Правил дорожнього руху, заходів безпеки, вимог Керівництв з експлуатації штатного тягача;

- у ході бойової роботи на вогневій позиції діяти за командами командира гармати, СОБ та у відповідно до додатка до Керівництва з бойової роботи.

26. Командир відділення-обчислювач відповідає за бойову готовність, технічний стан машини старшого офіцера батареї, правильне використання і збереження її обладнання.

Він зобов'язаний:

- вміти користуватись засобами визначення установок для стрільби і виконувати правила їх експлуатації;
- вміти застосувати КАУВ, працювати на штатних засобах зв'язку, а також на апаратурі топогеодезичної прив'язки і орієнтування;
- керувати бойовою роботою обслуги машини старшого офіцера батареї;
- обробляти результати роботи групи самоприв'язки батареї, результати засічки орієнтирів, реперів, цілей;
- розраховувати поправки на відхилення балістичних та метеорологічних умов стрільби від табличних та будувати графіки розрахованих поправок, а для реактивної артилерії - поправки на активну ділянку траєкторії;
- визначати установки для стрільби, розраховувати коректури в ході пристрілювання та стрільби на ураження;
- обробляти дані створювання (пристрілювання) реперів та визначати установки для переносу вогню на ціль;
- вести таблицю вирахуваних установок для стрільби батареї;
- за наказом командира батареї визначати та доповідати йому дані, потрібні для визначення установок, розрахунку коректур та контролю;
- домагатися виконання особовим складом відділення заходів безпеки, правил експлуатації озброєння, техніки і приладів та своєчасно проводити заходи щодо усунення виявлених недоліків.

27. Оператор-топогеодезист виконує команди (вказівки) командира відділення і відповідає за стан засобів топогеодезичної прив'язки, правила їх технічного обслуговування та підготовки до роботи.

Він зобов'язаний:

- знати будову навігаційної апаратури, знати та суворо дотримуватись правил її обслуговування та експлуатації;
- вміти готувати до роботи та працювати з апаратурою навігації та орієнтування, перископічною артилерійською бусоллю, штатним гірокомпасом, засобами зв'язку, розвідки та спостереження;
- знати способи і порядок проведення топогеодезичної прив'язки вогневих позицій;
- за вказівкою старшого офіцера батареї визначати координати ВП та дирекційний кут поздовжньої осі машини;

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Основні визначення.....	5
1.2. Обов'язки службових осіб.....	10
1.3. Документи що ведуться на вогневій позиції.....	17
2. ПІДГОТОВКА СТРІЛЬБИ НА ВОГНЕВІЙ ПОЗИЦІЇ	19
2.1. Топогеодезична підготовка	19
2.2. Метеорологічна підготовка	21
2.3. Балістична підготовка	21
2.4. Технічна підготовка	24
2.5. Організація визначення установок для стрільби	25
3. БОЙОВА РОБОТА НА ЗАКРИТІЙ ВОГНЕВІЙ ПОЗИЦІЇ	27
3.1. Вибір та підготовка закритої вогневої позиції до зайняття вогневими взводами	27
3.2. Зайняття закритої вогневої позиції вогневими взводами	28
3.3. Робота на закритій вогневій позиції під час підготовки до ведення вогню.....	32
3.4. Робота на закритій вогневій позиції після доповіді про готовність до ведення вогню	44
3.5. Правила приймання та виконання команд для підготовки і ведення вогню	49
3.6. Ведення вогню із закритої вогневої позиції	53
3.7. Зміна раніше поданих команд	60
3.8. Перерви у веденні вогню	62
3.9. Перевірка установок.....	63
3.10. Запис установок після закінчення стрільби	63
3.11. Залишення вогневої позиції	64
4. БОЙОВА РОБОТА НА ВІДКРИТІЙ ВОГНЕВІЙ ПОЗИЦІЇ.....	66
4.1. Загальні положення.....	66
4.2. Вибір та підготовка відкритої вогневої позиції (рубежу розгортання).....	68
4.3. Зайняття відкритої вогневої позиції (рубежу розгортання).....	70
4.4. Підготовка до ведення вогню	71
4.5. Правила подачі та виконання команд.....	74
4.6. Особливості застосування ПТКР.....	77

ДОДАТКИ.....	79
1. Схеми.....	79
2. Порядок визначення глибини укриття.....	81
3. Порядок орієнтування бусолі в основному напрямку стрільби	83
4. Підготовка машини старшого офіцера батареї	84
5. Порядок розрахунку найменших прицілів.....	88
6. Абрис вогневої позиції (варіант).....	89
7. Запис стрільби старшого офіцера батареї (командира вогневого взводу)	92
8. Картка топогеодезичної прив'язки вогневої позиції	95
9. Схема безпосередньої охорони та самооборони вогневих взводів на позиції	96
10. Таблиця вирахуваних установок для стрільби батареєю	97
11. Картка послідовного зосередження вогню.....	98
12. Таблиця наявності і витрати боєприпасів	99
13. Запис стрільби командира гармати.....	100
14. Запис вирахуваних установок для стрільби гармати	103
15. Картка вогню гармати.....	104
16. Таблиця індивідуальних поправок гармати	105
17. Порядок визначення та врахування поправок на балістичний вітер на вогневій позиції реактивної батареї.....	107
18. Розрахунок індивідуальних поправок гармати	109
18.1. Розрахунок індивідуальних поправок гармати по таблиці.....	110
18.2. Розрахунок індивідуальних поправок гармат аналітично за формулами	111
18.3. Порядок визначення та врахування індивідуальних поправок командирами гармат	112
18.4. Таблиця визначення уступу та інтервалу гармати відносно основної.....	116
19. Розпорядження старшого офіцера батареї	118
19.1. Розпорядження старшого офіцера 1-ї батареї з організації безпосередньої охорони та самооборони вогневих взводів на позиції.....	118
19.2. Розпорядження старшого офіцера батареї на підготовку вогневих взводів до ведення вогню вночі	120
19.3. Розпорядження старшого офіцера батареї із захисту від ЗМУ та забезпечення РХБ захисту.....	121
19.4. Розпорядження старшого офіцера батареї з інженерного обладнання та маскуванню вогневої позиції	122

20.	Схема протитанкового вогню птабтр на рубежі розгортання	123
21.	Схема протитанкового вогню птв на рубежі розгортання	124
22.	Схема вогню птабтр прямою наводкою.....	125
23.	Орієнтовний перелік польової екіпіровки	126
24.	Порядок проведення розрахунків переходу до віяла на ширину цілі	129
25.	Журнал радіотелефоніста	134
26.	Навігаційний журнал	135
27.	Порядок виконання завдань “кочуючою” гарматою	136
28.	Виконання вогневого завдання способом “вогнева карусель”	138
29.	Порядок виконання внутрішньопозиційного маневру	141
30.	Поводження з гарматою та боеприпасами навогневій позиції	142
31.	Особливості бойової роботи на закритій вогневій позиції для артилерійських систем, які обладнані комплексом автоматизованого управління вогнем	149

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

КЕРІВНИЦТВО З БОЙОВОЇ РОБОТИ ВОГНЕВИХ ПІДРОЗДІЛІВ АРТИЛЕРІЇ

Підписано до друку 05.01.2023 р. Формат 60х84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 9,55. Тираж 300 прим.

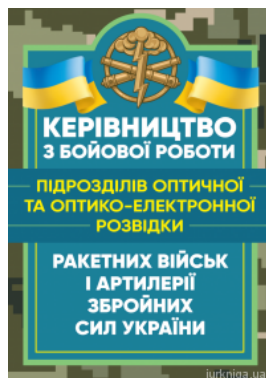
ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2458 від 30.03.2006 р.

Книги, які можуть вас зацікавити

Міномет калібру 120-мм МП-120. Настанова щодо експлуатування

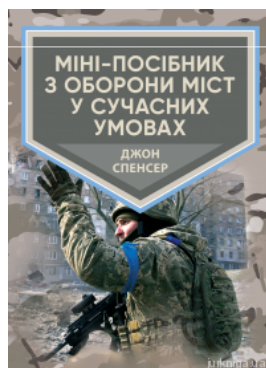
Керівництво з бойової роботи підрозділів оптичної та оптико-електронної розвідки ракетних військ і артилерії Збройних Сил України

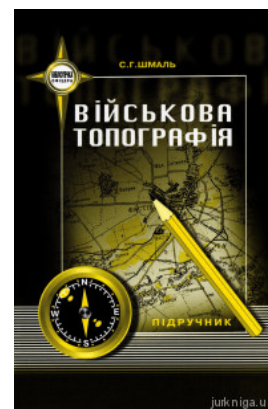
Артилерійське озброєння і боєприпаси. Навчальний посібник

Організація, управління та вдосконалення системи вогню в сучасних умовах (за досвідом проведення ООС (раніше АТО))

Міні-посібник з оборони міст у сучасних умовах

Військова топографія. Підручник

Перейти до галузі права
Військове право

Перейти на сайт →